

PWYLLGOR CRAFFU DECHRAU'AN DDA

Hysbysiad o Benderfyniad – Cyfarfod o Bell, 19 Ionawr, 2026.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn bresennol: Y Cynghorydd R.R. Thomas (Cadeirydd); Y Cynghorydd H.M. Payne (Is-gadeirydd); Y Cynghorwyr A. Asbrey, J. Aviet, W. Gilligan, E. Goodjohn, S.J. Haines, S.M. Hanks, N.P. Hodges a J. Lynch-Wilson.

Aelodau Cyfetholedig: Dr. M. Price (Eglwys Gatholig Rufeinig), K. Riddick (Llywodraethwr Rhiant – Sector Uwchradd), M. Werrett (Yr Eglwys yng Nghymru) a G. Scott (Addysg Cyfrwng Cymraeg).

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorwyr R.M. Birch (Aelod Cabinet dros Addysg, y Celfyddydau a'r Iaith Gymraeg), I.R. Buckley, L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau), C.P. Franks, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Llesiant), Dr. I.J. Johnson, N.C. Thomas ac E. Williams (Aelod Cabinet dros Ofal Cymdeithasol ac Iechyd).

EITEM AGENDA 1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd hyn gan y Cynghorydd W.A. Hennessy, L. Barrowclough (Llywodraethwr Rhiant - Sector Cynradd), P. Bond ac R. Davies (Cyngor Ieuenctid y Fro).

EITEM AGENDA 2. COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 10 Tachwedd, 2025

EITEM AGENDA 3. DATGANIADAU BUDDIANT –

Derbyniwyd y datganiadau buddiant canlynol:

Y Cynghorwyr J. Aviet	Eitem Agenda 4 – Cyngor Bro Morganwg: Balansau Ysgolion. Datganodd y Cynghorydd Aviet fuddiant personol gan fod aelod o'r teulu yn gweithio yn Ysgol Uwchradd Pencoedtre, ac roeddent hefyd yn Llywodraethwr ar gyfer ysgolion cynradd Colcot ac Oakfield. Arhosodd y Cynghorydd Aviet yn y cyfarfod am hyd yr eitem.
-----------------------	---

Y Cynghorwyr J. Aviet	Eitem Agenda 5 – Adroddiad Blynyddol ar Gyfer Cysag/CYS 2024-2025 (Cyngor Ymgynghorol Sefydlog Ar Addysg Grefyddol) / CYS (Cyngor Ymgynghorol Sefydlog). Datganodd y Cynghorydd Aviet fuddiant personol gan eu bod yn aelod o Gyfer Cysag/CYS ac wedi aros yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.
Y Cynghorwyr E. Goodjohn	Eitem Agenda 5 – Adroddiad Blynyddol ar Gyfer Cysag/CYS 2024-2025 (Cyngor Ymgynghorol Sefydlog Ar Addysg Grefyddol) / CYS (Cyngor Ymgynghorol Sefydlog). Datganodd y Cynghorydd Goodjohn fuddiant personol gan eu bod yn aelod o Gyfer Cysag/CYS ac wedi aros yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.
Y Cynghorwyr W. Gilligan	Eitem Agenda 4 – Cyngor Bro Morganwg: Balansau Ysgolion. Datganodd y Cynghorydd Gilligan fuddiant personol gan eu bod yn Llywodraethwr ar gyfer Ysgol Gynradd Sully ac arhosodd yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.
Y Cynghorwyr S. Haines	Eitem Agenda 4 – Cyngor Bro Morganwg: Balansau Ysgolion. Datganodd y Cynghorydd Haines fuddiant personol gan eu bod yn Llywodraethwr Ysgol Gynradd Sain Athan ac arhosodd yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.
Y Cynghorwyr N. Hodges	Eitem Agenda 4 – Cyngor Bro Morganwg: Balansau Ysgolion. Datganodd y Cynghorydd Hodges fuddiant personol gan eu bod yn Llywodraethwr Ysgol St. Baruc ac arhosodd yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.
Y Cynghorwyr J. Lynch-Wilson	Eitem Agenda 4 – Cyngor Bro Morganwg: Balansau Ysgolion. Datganodd y Cynghorydd Lynch-Wilson fuddiant personol gan eu bod yn Llywodraethwr Ysgol Gynradd Sain Athan ac Ysgol Llanilltud Fawr ac arhosodd yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.

Y Cynghorwyr H. Payne	Eitem Agenda 4 – Cyngor Bro Morganwg: Balansau Ysgolion. Datganodd y Cynghorydd Payne fuddiant personol gan eu bod yn Llywodraethwr Ysgol Gynradd Palmerston ac arhosodd yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.
Y Cynghorwyr R. Thomas	Eitem Agenda 5 – Adroddiad Blynyddol ar Gyfer Cysag/CYS 2024-2025 (Cyngor Ymgynghorol Sefydlog Ar Addysg Grefyddol) / CYS(Cyngor Ymgynghorol Sefydlog). Datganodd y Cynghorydd Thomas fuddiant personol gan eu bod yn aelod o Gyfer Cysag/CYS ac arhosodd yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.
Dr. M. Price (Aelod Cyfetholedig)	Eitem Agenda 4 – Cyngor Bro Morganwg: Balansau Ysgolion. Datganodd Dr. Price fuddiant personol gan eu bod yn Llywodraethwr Ysgol Sant Richard Gwyn ac yn aelod o Gymdeithas Llywodraethwyr Bro Morganwg, ac arhosodd yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.
K. Riddick (Aelod Cyfetholedig)	Eitem Agenda 4 – Cyngor Bro Morganwg: Balansau Ysgolion. Datganodd K. Riddick fuddiant personol gan eu bod yn Llywodraethwr Ysgolion Uwchradd Pencoedtre a Whitmore, ac arhosodd yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.
K. Riddick (Aelod Cyfetholedig)	Eitem Agenda 5 – Adroddiad Blynyddol ar Gyfer Cysag/CYS 2024-2025 (Cyngor Ymgynghorol Sefydlog Ar Addysg Grefyddol) / CYS(Cyngor Ymgynghorol Sefydlog). Datganodd K. Riddick fuddiant personol gan mai nhw oedd Cadeirydd Gyfer Cysag/CYS ac arhosodd yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.
M. Werrett (Aelod Cyfetholedig)	Eitem Agenda 4 – Cyngor Bro Morganwg: Balansau Ysgolion. Datganodd M. Werrett fuddiant personol gan mai ef oedd Pennaeth Addysg yr

	esgobaeth yr oedd sawl ysgol yn y Dyffryn o dan eu cylch gwaith. Arhosodd M. Werrett yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.
G. Scott (Sylwedydd Di-bleidlais–Addysg Cyfrwng Cymraeg)	Eitem Agenda 4 – Cyngor Bro Morganwg: Balansau Ysgolion. Datganodd G. Scott fuddiant personol gan eu bod yn Llywodraethwr Ysgol Pen Y Garth, ac arhosodd yn y cyfarfod yn ystod yr eitem.

EITEM AGENDA 4. CYNGOR BRO MORGANWG: BALANSAU YSGOLION (CYF) –

ARGYMHELLWYD –

(1) Y dylid canfyddiadau adolygiad Archwilio Cymru o Falansau Ysgolion (Atodiad A i'r adroddiad), a'r ymateb i ganfyddiadau'r adolygiad ac argymhellion Archwilio Cymru (Atodiad B i'r adroddiad), gan gynnwys y risg gorfforaethol newydd arfaethedig ar ddiffygion Ysgolion (Atodiad C i'r adroddiad) yn cael eu nodi.

(2) Y dylid materion a phryderon a nodwyd gan y Pwyllgor Craffu Dechrau'n Dda yn cael eu cyfeirio at y Cabinet i'w hystyried. Sylwadau'n ymwneud â:

- Pwysigrwydd diogelu lles Penaethiaid a staff ysgolion;
- Pryderon ynghylch recriwtio/cadw, llosgi allan staff, cynaliadwyedd arweinyddiaeth a disgwyliadau uchel;
- Pwysleisio pwysau a achosir gan alw Anghenion Dysgu Ychwanegol, anghenion staffio, a gofynion cwricwlwm;
- Pryder bod ysgolion yn cael eu gwrthio y tu hwnt i gapasiti;
- Roedd problemau'n systemig ledled Cymru, nid yn benodol i'r Fro, ond dangosodd data'r Fro amrywiadau mawr rhwng ysgolion â chyd-destunau tebyg;
- Angen am arfer cyson ar draws yr Awdurdod Lleol.

(3) Y dylid Pwyllgor Craffu Dechrau'n Dda yn derbyn adroddiad yn manylu ar y sefyllfa ariannol ddiweddaraf ar gyfer ysgolion yn ei gyfarfod a drefnwyd ar gyfer 16 Mawrth, 2026.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) Cyngori'r Cabinet ar safbwyntiau a phryderon Pwyllgor Craffu Dechrau'n Dda.

(3) Darparu datganiad sefyllfa ariannol cyfredol ar falansau ysgolion.

EITEM AGENDA 5. ADRODDIAD BLYNYDDOL AR GYFER CYSAG/CYS 2024-2025 (CYNGOR YMGYNHOROL SEFYDLOG AR ADDYSG GREFYDDOL) / CYS (CYNGOR YMGYNHOROL SEFYDLOG) (CDS) –

ARGYMHELLWYD – BOD Adroddiad Blynyddol GYFER CYSAG/CYS 2024-2025 (Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol) / CYS (Cyngor Ymgynghorol Sefydlog) yn cael ei gadarnhau i'w gyhoeddi.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

EITEM AGENDA 6. AELODAETH Y GRŴP ADOLYGU GORCHWYL A GORFFEN – BETH FU'R EFFAITH AR YSGOLION O ORFOD GWNEUD PENDERFYNIADAU ANODD I GYDBWYSO CYLLIDEBAU (CAC) –

ARGYMHELLWYD – Y dylid cadarnhau'r Cynghorwyr A. Asbrey, W. Gilligan, S. Haines a H. Payne, ynghyd â'r Aelodau Cyfetholedig Dr. M. Price a K. Riddick, fel aelodau o'r Grŵp Adolygu Gorchwyl a Gorffen i ystyried "Beth fu'r effaith ar ysgolion o orfod gwneud penderfyniadau anodd i gydbwyso cyllidebau".

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.